

III

(Förberedande akter)

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉNS 580:e PLENARSESSION, 12.7.2023–13.7.2023

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av gigabitnät för elektronisk kommunikation och om upphävande av direktiv 2014/61/EU (Gigabitinfrastrukturakten)

(COM(2023) 94 final – 2023/0046 (COD))

(2023/C 349/18)

Föredragande: **Maurizio MENSI**

Remiss	Europeiska unionens råd, 3.4.2023 Europaparlamentet, 29.3.2023
Rättslig grund	Artiklarna 114 och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Sektionen för transporter, energi, infrastruktur och informations-samhället
Antagande av sektionen	26.6.2023
Antagande vid plenarsessionen	12.7.2023
Plenarsession nr	580
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	173/1/1

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) välkomnar kommissionens förslag till förordning ("gigabitinfrastrukturakten") och ställer sig bakom dess mål och innehåll.

1.2 För att de mål som fastställs i gigabitinfrastrukturakten ska kunna uppnås understryker EESK vikten av snabba, effektiva och förenklade förfaranden, tillsammans med lämpliga villkor och priser, som kan tillämpas överallt på ett enhetligt sätt i hela EU. I detta avseende skulle särskilda kommissionsriktlinjer vara särskilt användbara.

1.3 EESK konstaterar att gemensamt utnyttjande av befintlig infrastruktur är avgörande för att målen för EU:s digitala decennium 2030 ska kunna uppnås, och betonar också vikten av att säkerställa nätens säkerhet och robusthet och skyddet av dem. För att EU:s konnektivitetsmål ska kunna uppnås krävs en övergripande strategi där den senaste tekniken kombineras med resilienta, autonoma och säkra leveranskedjor. I detta syfte bör gigabitinfrastrukturakten uppmuntra nätleverantörerna att välja tekniska komponenter som garanterar en hög nivå av digital säkerhet, minska risken för nätavbrott och hantera denna eventualitet på lämpligt sätt.

1.4 EESK anser att det är viktigt att medlemsstaterna har möjlighet att bibehålla eller införa åtgärder som är förenliga med EU-lagstiftningen och som går utöver de minimikrav som fastställs i gigabitinfrastrukturakten, såsom uttryckligen anges i skäl 11 i akten.

1.5 EESK anser att utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet och gigabitkonnektivitet är avgörande för utvecklingen och den socioekonomiska sammanhållningen, eftersom detta är en grundläggande faktor för en jämlik ekonomisk utveckling av små och medelstora företag och professionella tjänster, digitala arbetsplatser och tillhandahållande av elektroniska tjänster i avlägsna områden.

1.6 EESK anser att de centrala informationspunkterna för minimiinformation om fysisk infrastruktur, som ägare av offentlig infrastruktur måste tillhandahålla, bör integreras och kopplas till andra databaser som redan finns tillgängliga på nationell nivå i syfte att undvika dubbelarbete och minska kostnaderna.

1.7 EESK menar att en rationalisering och digitalisering av tillståndsförfarandet är ett viktigt inslag i utbyggnaden av elektroniska kommunikationsnät. Det är dock kanske inte förenligt med proportionalitetsprincipen att föreskriva tyst godkännande för ledningsrätter, och det kan inverka menligt på rätten till egendom i enlighet med artiklarna 17 och 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

1.8 EESK anser att en snabb utbyggnad av infrastrukturen, samordning av bygg- och anläggningsprojekt, skapande av synergier mellan de olika nätoperatörerna och gemensam användning av befintlig fysisk infrastruktur bidrar till att spara investeringar genom att man minskar miljöbördan genom att ytterligare anläggningsarbeten undviks, vilket bidrar till att miljömålen uppnås.

1.9 EESK anser att man i förslaget bör specificera kontrollerbara åtgärder och insatser som säkerställer en balanserad utveckling och lika tillgång till nät med mycket hög kapacitet, för att undvika att klyftan mellan länder och regioner med olika utvecklingshastighet och kapacitet ökar, i linje med förklaringen om digitala rättigheter och principer, och garantera alla i EU tillgång till högkvalitativ konnektivitet, med tillgång till internet, inklusive dem med låga inkomster.

2. Bakgrund

2.1 Utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet, inklusive fiber och 5G, är en strategisk prioritering på EU-nivå, som ett led i insatserna för att uppnå EU:s strategiska mål och digitala mål senast 2030. Tillgång till nät med mycket hög kapacitet är avgörande för ett brett spektrum av innovativa tillämpningar, som har potential att omvandla och bidra till att framtidssäkra många sektorer i EU:s ekonomi, såsom handel, fordonsindustri, tillverkningsindustri, hälso- och sjukvård, transporter, jordbruk och allmännyttiga tjänster.

2.2 Bland de initiativ som lanserats för att undanröja hinder och främja utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet lade kommissionen 2014 fram direktivet om minskade kostnader för bredband⁽¹⁾ (nedan kallat "direktivet") för att underlätta och stimulera nätutbyggnaden genom att sänka utbyggnadskostnaderna genom harmoniserade åtgärder på EU-nivå. Åtta år efter direktivets ikraftträdande har dock dess mål långt ifrån uppnåtts. Behovet av att se över direktivet återspeglas väl i kommissionens rapport om dess genomförande från 2018 samt i bidrag från viktiga berörda parter till det offentliga samråd om direktivet som kommissionen inledde i december 2020. Det framgick av detta samråd att endast 20 % av respondenterna ansåg att direktivet var effektivt när det gällde att underlätta utbyggnaden av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation till en lägre kostnad, och endast 11 % ansåg att det minskade tidsåtgången och kostnaderna för tillståndsgivning.

2.3 Direktivets mål att öka bredbandstäckningen har endast delvis uppnåtts. Även om andelen hushåll som har tillgång till en internethastighet på 30 Mbit/s ökade från 58,1 % år 2013 till 90 % år 2022 enligt indexet för digital ekonomi och digitalt samhälle (Desi) har direktivet genomförts ojämnt i olika medlemsstater, med ibland olika tolkningar.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation (EUT L 155, 23.5.2014, s. 1).

2.4 Eftersom kommissionen var medveten om behovet av att förbättra direktivets ändamålsenlighet inledde den en översynsprocess och föreslog en förordning (gigabitinfrastrukturakten). Syftet med gigabitinfrastrukturakten är att åtgärda bristerna i direktivet och bidra till en kostnadseffektiv och snabb utbyggnad av de nät med mycket hög kapacitet som behövs för att säkerställa att EU uppnår sina mål och digitala mål senast 2030.

2.5 Förslaget bygger på rekommendationen om en verktygslåda för konnektivitet, som antogs i september 2020 för att tillgodose de ökande konnektivetsbehoven till följd av covid-19-pandemin, med syftet att minska kostnaderna för utbyggnaden av gigabitnät och säkerställa en snabb utbyggnad av radiospektrum för 5G. För detta ändamål fastställde medlemsstaterna i mars 2021 39 exempel på bästa praxis (varav 22 gällde minskade utbyggnadskostnader) som skulle ingå i verktygslådan för konnektivitet.

2.6 Enligt kommissionen syftar gigabitinfrastrukturakten till att förbättra konnektiviteten i EU, uppmuntra innovation och stimulera investeringar. Den kommer att bidra till att påskynda utbyggnaden av den fysiska infrastruktur som används för gigabitnät genom att stärka samordningen av bygg- och anläggningsprojekt mellan nätoperatörer, som står för upp till 70 % av kostnaderna för nätutbyggnad. Den syftar också till att rationalisera de administrativa förfarandena för utbyggnad av nya nät, förbättra tillträdet till fysisk infrastruktur och insynen i planerade bygg- och anläggningsprojekt, sörja för tydligare villkor för tillträde till fysisk infrastruktur (inbegripet infrastruktur i byggnader) samt påskynda och digitalisera förfarandena för beviljande av tillstånd, där ansökningar ska besvaras inom 15 dagar och anses ha godkänts automatiskt inom fyra månader från mottagandet.

3. Allmänna kommentarer

3.1 EESK välkomnar kommissionens mål att anpassa direktivet till den senaste tidens och den aktuella tekniska, marknadsrelaterade och lagstiftningsmässiga utvecklingen och att främja en effektivare och snabbare utbyggnad av mer hållbara nät, säkerställa anpassning till den europeiska kodexen för elektronisk kommunikation⁽²⁾ och bidra till att göra sektorn för informations- och kommunikationsteknik grönnare inom ramen för den europeiska gröna given.

3.2 EESK uppskattar beslutet att använda en förordning som rättsligt instrument, snarare än ett direktiv, på grund av risken för förseningar och inkonsekvenser i de nationella införlivandeförfarandena med ett direktiv. En förordning säkerställer enhetlighet och begränsar fragmenteringen av nationella lagar, vilket är avgörande för att kommissionens ambitiösa konnektivetsmål ska kunna uppnås senast 2030. Ett direktiv skulle förmodligen inte vara tillämpligt förrän efter tidsfristens utgång och därmed inte uppnå kommissionens mål att snabbt skapa en gynnsam rättslig ram. En försening i förenklingen av tillståndsförfarandet för utbyggnad skulle också kunna äventyra utvecklingen av den digitala inre marknaden. Den senaste utvecklingen inom den digitala sektorn har potential att föra integrationen av den inre marknaden till en ny nivå genom framväxten av aktörer som är verksamma över gränserna, vilket kommer att stimulera investeringar.

3.3 Den låga och inkonsekventa användningen av direktivet, liksom bristen på vägledning, har lett till fragmenterad nationell lagstiftning och regleringsmässig osäkerhet. Detta skapade i sin tur hinder för investeringar och verksamhet över gränserna och för företag som ville uppnå stordriftsfördelar på EU-nivå och därmed dra nytta av fördelarna med EU:s inre marknad. Det finns därför ett behov av ökad harmonisering för att främja utvecklingen av gränsöverskridande verksamhet inom denna sektor och undvika ett Europa med två hastigheter.

3.4 Åtgärderna i förslaget syftar i huvudsak till att förbättra samordningen mellan sektorerna; förenkla och påskynda tillståndsförfarandena; göra förfarandet för tillgång till information om befintlig infrastruktur och planerade bygg- och anläggningsprojekt samt för inlämning av tillståndsansökningar helt digitalt; förenkla återanvändningen av offentlig infrastruktur och utbyggnaden av nätinфраstruktur för operatörerna; förbereda för innovation så att alla nya byggnader och byggnader som genomgår större renoveringar utrustas med fiber och fiberfärdig infrastruktur; och bidra till hållbarhet genom att minska de elektroniska kommunikationsnätens miljöpåverkan genom att främja gemensamt utnyttjande av infrastruktur och införande av effektivare teknik, återanvändning av befintlig infrastruktur och bättre samordning av bygg- och anläggningsprojekt.

3.5 Operatörerna kommer att kunna lämna in tillståndsansökningar och få tillgång till all nödvändig information om befintlig infrastruktur och planerade bygg- och anläggningsprojekt digitalt. EU tror att detta kommer att göra att operatörerna kan bygga ut näten till lägre kostnad. Enligt konsekvensbedömningen innebär detta en besparing på 4,5 miljarder euro, med en minskning av det offentliga stödet på 2,4 miljarder euro.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (EUT L 321, 17.12.2018, s. 36).

3.6 Definitionerna i förslaget har också utvidgats jämfört med direktivet. Förslaget gäller för nätoperatörer som beviljar tillträde och omfattar även leverantörer av tillhörande faciliteter såsom ledningar, master och stolpar samt fysisk infrastruktur, vilket omfattar infrastruktur som ägs av offentliga institutioner såsom lokala myndigheter, och omfattar byggnader och ingångar till byggnader samt andra tillgångar, bland annat väg- och gatuutrustning, såsom lyktstolpar, trafikmärken, trafikljus, annonsplaceringar, buss- och spårvagnshållplatser och tunnelbanestationer.

3.7 Genom förslaget införs nya åtgärder för att öka insynen i befintlig fysisk infrastruktur. Till exempel åläggs ägare av offentlig infrastruktur att göra minimiinformation om fysisk infrastruktur tillgänglig via så kallade centrala informationspunkter. Dessutom fastställs strängare regler för samordning av planerade bygg- och anläggningsprojekt, vilket redan föreskrivs i direktivet men har utvidgats avsevärt i fråga om tillämpningsområde och tillämpning här. Till exempel måste den information om bygg- och anläggningsprojekt som krävs enligt förslaget göras tillgänglig i digitalt format av nätleverantören via en central informationspunkt minst tre månader före den första tillståndsansökan. I detta avseende anser EESK, eftersom databaser med denna information redan finns tillgängliga i många EU-länder, att de centrala informationspunkterna bör integreras och kopplas till andra databaser för att undvika dubbelarbete och minska kostnaderna.

3.8 Förslaget innehåller också åtgärder som rör tillståndsförfaranden, som måste standardiseras på nationell nivå och göras fullt tillgängliga genom införandet av tyst godkännande, vilket anses ha skett fyra månader efter det att en ansökan lämnats in. Dessutom föreskrivs en märkning "fiberfärdig" för att kontrollera om en byggnad uppfyller kraven för en enkel installation av ett nät med mycket hög kapacitet, såsom fiber, vilket ska vara ett villkor för utfärdande av bygglov för nya byggnader. EESK betonar dock att det skulle vara viktigt att installera nät med mycket hög kapacitet i dessa byggnader för att utnyttja deras fulla potential och på bästa sätt utnyttja de investeringar som gjorts.

3.9 EESK anser att det är viktigt att medlemsstaterna har möjlighet att bibehålla eller införa åtgärder som är förenliga med EU-lagstiftningen och som går utöver de minimikrav som fastställs i gigabitinfrastrukturakten, såsom uttryckligen anges i skäl 11, där det med rätta anges att denna förordning inte hindrar antagandet av nationella åtgärder i överensstämmelse med EU-rätten som syftar till att främja gemensam användning av befintlig fysisk infrastruktur eller möjliggöra en effektivare utbyggnad av ny fysisk infrastruktur genom att komplettera de rättigheter och skyldigheter som fastställs i gigabitinfrastrukturakten.

4. Särskilda kommentarer

4.1 Förslaget är i linje med den europeiska kodexen för elektronisk kommunikation, som trädde i kraft i december 2020 och som har uppdaterat EU:s regelverk för elektronisk kommunikation, och bidrar till att dess mål uppnås när det gäller att stimulera investeringar i avancerade konnektivitetensnät. Medan kodexen främst är inriktad på att förbättra konkurrensen, innehåller krav på företag med betydande marknadsinflytande och rör inte bara fysisk infrastruktur utan även elektroniska kommunikationsnät såsom fiberkablar, är huvudsyftet med gigabitinfrastrukturakten att undanröja hindren för nätutbyggnad, med tanke på den aktuella tekniska, marknadsrelaterade och lagstiftningsmässiga utvecklingen.

4.2 För att de mål som fastställs i gigabitinfrastrukturakten ska kunna uppnås välkomnar EESK anpassningen av texten till definitionerna i kodexen, och understryker att snabba, effektiva och förenklade förfaranden skulle vara av avgörande betydelse, tillsammans med lämpliga villkor och priser som kan tillämpas överallt på ett enhetligt sätt i hela EU. EESK anser att kommissionsriktlinjer skulle vara särskilt användbara i detta avseende.

4.3 I linje med målet i EU:s digitala decennium 2030 om att alla europeiska hushåll senast 2030 bör ha tillgång till gigabitenät och snabba mobilnät, och till skillnad från direktivet, främjar förslaget till förordning utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet med tillträdeskrav på ägare av fysisk infrastruktur, oavsett deras marknadsställning. EESK stöder utvidgningen av tillämpningsområdet, som gör det möjligt för alla enheter som tillhandahåller infrastruktur att dra nytta av de snabba tillståndsförfaranden som följer av gigabitinfrastrukturakten. Kommittén framhåller dock vikten av att se till att regelverket är tillräckligt omfattande för att tillgodose de olika behoven hos alla berörda parter som deltar i utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet i EU.

4.4 EESK konstaterar att gemensamt utnyttjande av befintlig infrastruktur är avgörande för att målen för EU:s digitala decennium 2030 ska kunna uppnås, och betonar också vikten av att säkerställa nätens säkerhet och robusthet och skyddet av dem. För att EU:s konnektivitetsmål ska kunna uppnås krävs en övergripande strategi där den senaste tekniken kombineras med resilienta, autonoma och säkra leveranskedjor i syfte att förebygga tjänsteavbrott till följd av störningar eller cyberattacker. I detta syfte bör gigabitinfrastrukturakten uppmantra nätleverantörerna att välja tekniska komponenter som garanterar en hög nivå av digital säkerhet, minska risken för nätavbrott och hantera denna eventualitet på lämpligt sätt.

Nätverkets robusthet, resiliens och cybersäkerhet är avgörande för effektiviteten i de mål som eftersträvas genom gigabitinfrastrukturakten, i linje med EU:s nuvarande regelverk och relevanta aspekter, även med tanke på eventuella framtida EU-åtgärder på området, som ska ingå i kommissionens nya mandat från och med 2024.

4.5 EESK betonar att utöver snabba, effektiva och förenklade förfaranden är lämpliga villkor och priser viktiga inslag i tillträdet till infrastruktur. Eftersom det är nödvändigt att säkerställa systemets effektivitet, t.ex. genom att man undviker alltför höga priser som skulle avskräcka från utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet, anser EESK att kommissionen bör anta särskilda riktlinjer i detta avseende.

4.6 EESK anser att en rationalisering och digitalisering av tillståndsförfarandet är ett viktigt inslag i utbyggnaden av elektroniska kommunikationsnät. Det är dock kanske inte förenligt med proportionalitetsprincipen att föreskriva tyst godkännande för ledningsrätter, och det kan inverka menligt på rätten till egendom i enlighet med artiklarna 17 och 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

4.7 EESK anser att en snabb utbyggnad av infrastrukturen, samordning av bygg- och anläggningsprojekt, skapande av synergier mellan de olika nätoperatörerna och gemensam användning av befintlig fysisk infrastruktur bidrar till att spara investeringar genom att man minskar miljöbördan genom att ytterligare anläggningsarbeten undviks, vilket bidrar till att miljömålen uppnås.

4.8 EESK anser att utbyggnaden av höghastighetsnät är avgörande för utvecklingen och den socioekonomiska sammanhållningen. I detta avseende anser kommittén att man i förslaget bör specificera kontrollerbara åtgärder och insatser som säkerställer en balanserad utveckling och lika tillgång till nät med mycket hög kapacitet, i syfte att undvika att klyftan mellan länder och regioner med olika utvecklingshastighet och kapacitet ökar, i linje med förklaringen om digitala rättigheter och principer ⁽³⁾, enligt vilken alla marknadsaktörer som drar nytta av den digitala omställningen bör ta sitt sociala ansvar och på ett rättvist och proportionerligt sätt bidra till kostnaderna för och offentliga tjänster och infrastrukturer och alla i EU skulle garanteras tillgång till högkvalitativ konnektivitet, med tillgång till internet, inklusive de med låga inkomster ⁽⁴⁾.

Bryssel den 12 juli 2023.

Oliver RÖPKE
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽³⁾ Europeisk förklaring om digitala rättigheter och principer för det digitala decenniet (2023/C 23/01) (EUT C 23, 23.1.2023, s. 1).

⁽⁴⁾ Punkt 3 "Konnektivitet" i kapitel II i den europeiska förklaringen om digitala rättigheter och principer för det digitala decenniet.